

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025.gada 1.jūlijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Ilze Amona, tiesneši Kaspars Berķis un Valda Zommere,

piedaloties pieteicējas AS „Latvijas valsts meži” pilnvarotajam pārstāvim /Persona H/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Dabas aizsardzības pārvaldes un Energētikas un vides aģentūras pārstāvjiem /Persona G/ un /Persona F/, kā arī atzinuma sniegšanai pieaicinātās iestādes Valsts meža dienesta pārstāvjiem /Persona E/ un /Persona D/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Latvijas valsts meži” pieteikumu par Dabas aizsardzības pārvaldes 2021.gada 22.marta lēmuma Nr.3.15/1656/2021-N atcelšanu, sakarā ar AS „Latvijas valsts meži” apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 15.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) Kurzemes reģionālās administrācijas (turpmāk – administrācija) darbinieki 2021.gada 7.–14.janvārī apsekoja īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – dabas liegumu /Nosaukums A/ (turpmāk – Dabas liegums) /adrese/, kas atrodas pieteicējas AS „Latvijas valsts meži” valdījumā. Apsekošanā konstatēts, ka Dabas liegumā uzsākta pieteicējas Ugunsdrošības preventīvo pasākumu plāna dabas liegumam /Nosaukums A/” (turpmāk – Ugunsdrošības plāns) realizācija. Dabā realizēts šajā plānā paredzētais pasākums – apauguma novākšana gar dabiskajām brauktvēm, kā rezultātā nozāgētas, atzarotas un sagarumotas bioloģiski vecas priedes īpaši aizsargājamās biotopos un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs, paplašinot dabiskās brauktuves. Paplašinātās dabiskās brauktuves visā garumā atrodas Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamās biotopos, galvenokārt biotopā 2180*mežainas piejūras kāpas*, kas vietām pārklājas ar prioritāri aizsargājamo biotopu 9010 *veci vai dabiski boreāli meži*. Netālu no koku ciršanas vietas dabiskās brauktuves malā konstatēts īpaši aizsargājamas sugas – priežu sveķotājkoksngrauža (*nothorhina punctata* (syn. *N. muricata*)) apdzīvots koks, tādējādi konstatēts, ka koki ir cirsti priežu sveķotājkoksngrauža dzīvotnē, nocērtot šai aizsargājamai sugai piemērotas, bioloģiski vecas priedes. Bioloģiski vecu koku ciršana ir pretrunā gan ar aizsargājamās sugas

priežu sveķotājkoksngrauža, gan ar aizsargājamo biotopu aizsardzības un saglabāšanas noteikumiem.

Nocirstie koki ir atstājami ciršanas vietā konkrētajās mežaudzēs līdzās dabiskajai brauktuvei, un tie ar laiku dabiskās koksnes noārdīšanās sukcesijas ietvaros kļūs par piemērotu attīstības vietas substrātu virknei Dabas liegumā sastopamām īpaši aizsargājamajām kukaiņu sugām, to skaitā skujkoku dižkoksngrauzim (*tragosoma depsarium*) un lielajam dižkoksngrauzim (*ergates faber*), kā arī papildinās šajās mežaudzēs esošā prioritāri aizsargājamā biotopa 9010 *veci vai dabiski boreāli meži* atmirušās koksnes apjomu, kas šobrīd ir nepietiekamā līmenī. Ņemot vērā minēto, ar administrācijas 2021.gada 15.janvāra lēmumu Nr.3.15/282/2021-N pieteicējai uzlikts pienākums mazināt Dabas lieguma teritorijā veikto darbību negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām, atstājot mežaudzēs nocirstās priedes, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm.

Pieteicēja šo lēmumu apstrīdēja.

[2] Ar Pārvaldes 2021.gada 22.marta lēmumu Nr.3.15/1656/2021-N (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts, norādot turpmāk minēto.

[2.1] Dabas lieguma dabas aizsardzības plāns 2016.–2028.gadam (turpmāk – Dabas aizsardzības plāns) neparedz dabisko brauktuviņu paplašināšanu, izcērtot kokus. Pieteicējas veiktās darbības Dabas liegumā neatbilst Dabas aizsardzības plānā noteiktajiem mērķiem. Dabiskās brauktuves divu kilometru garumā ir paplatinātas teritorijā, kas nav attēlota Dabas aizsardzības plāna 16.pielikumā „Satiksmes infrastruktūra” un Ministru kabineta /datums, numurs/ „Dabas lieguma, „Nosaukums A” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” /noteikumu/ 1.pielikumā.

[2.2] Noteikumu Nr.478 18.punkts paredz, ka dabas lieguma zonā priežu mežaudzēs pēc 70 gadu vecuma atļauts cirst kokus citā cirtē dabas vērtību saglabāšanai – mežaudžu struktūras dažādošanai. Kokus citā cirtē cērt atbilstoši meža biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumam, darbību saskaņojot atbilstoši noteikumiem par koku ciršanu mežā. Noteikumi nereglamentē dabisko brauktuviņu paplašināšanu, veicot koku ciršanu.

[2.3] Dabisko brauktuviņu paplašināšana (koku ciršana) notikusi tādā apjomā un teritorijā, kādā norādīts Ugunsdrošības plāna nodaļas „Plānoto meža ugunsdrošības preventīvo pasākumu apraksti” 1.punktā un attēlots 3.attēlā. Tāpat veikti dabiskās brauktuves atjaunošanas darbi, daļēji nocērtot kokus dabiskas brauktuves trasē starp 45.kvartālu un 38.kvartālu, kā norādīts Ugunsdrošības plāna nodaļas „Plānoto meža ugunsdrošības preventīvo pasākumu apraksti” 3.punktā un 5.attēlā.

[2.4] Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta ceturtā daļa noteic, ka paredzētajai darbībai vai plānošanas dokumentam, kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību vai plānošanas dokumentu var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) (turpmāk – Natura 2000 teritorija), veic ietekmes uz vidi novērtējumu. Tā kā Dabas liegums ir Natura 2000 teritorijā, Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk – birojs) ar 2020.gada 20.februāra lēmumu Ugunsdrošības plānam piemēroja ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma procedūru. Līdz šim ietekmes uz vidi novērtējums nav veikts.

[2.5] Normatīvie akti nenosaka dabisko brauktuvju platuma uzmērīšanu un atspoguļošanu meža inventarizācijas datos, bet pārbaudes laikā sniega dēļ nebija iespējams veikt mērījumus, lai precīzi noteiktu brauktuves platumu. Līdz ar to par pamatu ņemta informācija no Ugunsdrošības plāna nodaļas „Plānotie meža ugunsdrošības preventīvie pasākumi”, kurā norādīts „lielākā daļa no dabiskajām brauktuvēm ir šauras”, no kā var secināt, ka tās nesasniedz maksimālo četru metru platumu. Tā kā nocirsti ir arī tādi koki, kuru vecums pārsniedz 100 gadus, tie nav uzskatāmi par auguši uz dabiskās brauktuves, bet gan tie veido mežaudzi. Tādējādi šo koku ciršanu nevar uzskatīt par dabiskās brauktuves apauguma novākšanu, kurai Valsts meža dienests bija izsniedzis apliecinājumus.

[2.6] Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumu Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi” (turpmāk – Ugunsdrošības noteikumi) 417.3.apakšpunkts paredz, ka meža objekta atbildīgā persona meža objekta autoceļos un dabiskajās brauktuvēs, kas var tikt izmantotas ugunsdzēsības vajadzībām, katru gadu līdz 1.maijam novāc pielūžņojumu, kas var traucēt ugunsdzēsības transporta pārvietošanos. Terminu *pielūžņojums* nevar attiecināt uz auguši koki. Ugunsdrošības noteikumu 417.3.apakšpunktā ir minēta pielūžņojuma novākšana, nevis brauktuves paplašināšana. Paplašinātās dabiskās brauktuves arī nenodrošina piekļuvi ūdens ņemšanas vietām.

[2.7] Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, Sugu un biotopu aizsardzības likums un noteikumi Nr.478 nenoteic, ka aizsardzība jānodrošina tikai dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols” un Dabas aizsardzības plānā iekļautajām īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm. Datu neesība sistēmā „Ozols” nav pamats, lai uzskatītu, ka dabā īpaši aizsargājamo sugu nav. Īpaši aizsargājamo sugu aizsardzību Natura 2000 teritorijās garantē Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu, kas vienlaikus ir īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, aizsardzība. Konkrētajā gadījumā paplašinātās dabiskās brauktuves aptuveni 17 km garumā iekļaujas Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamajos biotopos. Tieši Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu, kas vienlaicīgi ir arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, saglabāšana, bija galvenais iemesls, kā dēļ Ugunsdrošības plānam tika piemērota ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma procedūra. Ietekmes novērtējuma laikā būtu jāapseko plānotās darbības vieta un jāapzina īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un biotopi, uz šā pamata izvērtētu pieļaujamās darbības un to alternatīvos risinājumus, un nepieciešamības gadījumā lemtu par darbības ietekmes seku mazināšanu, piemēram, nocirsto priežu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, atstāšanu mežaudzē.

[2.8] Noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunkts nosaka aizliegumu visā Dabas lieguma teritorijā cirst sausus kokus un izvākt nokritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, ja to kopējais apjoms ir mazāks par 20 kubikmetriem, rēķinot uz katru mežaudzes hektāru, izņemot bīstamo koku ciršanu un novākšanu, kokus atstājot mežaudzē. Šīs tiesību normas mērķis ir Dabas liegumā veicināt dabiskam mežam raksturīgo struktūru palielināšanos, lai uzlabotu meža biotopu kvalitāti, un īpaši aizsargājamām sugām piemērotu dzīvotņu veidošanos. Nosakot, ka nocirstie bīstamie sausie koki atstājami mežaudzē, likumdevējs nav saskatījis ugunsbīstamības riskus un meža ugunsdzēsības transportlīdzekļu kustības un operatīvo darbību kavējumu. Tas pats attiecas arī uz pārsūdzētajā lēmumā uzlikto pienākumu.

[3] Pieteicēja iesniedza tiesā pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu, pieteikumā norādot turpmāk minēto.

[3.1] Valsts meža dienests kā atbildīgā iestāde par ugunsdrošības un ugunsdzēsības jautājumiem 2021.gada 19.aprīļa vēstulē pieteicējai norādīja uz atstāto kokmateriālu un zaru apjomu kā degmateriālu, kas veicina ugunsbīstamību, un rekomendēja tos izvākt.

[3.2] Pieteicējas veikto meža ugunsdrošības pasākumu apjoms neatbilst iecerēm, kas būtu īstenojamas Ugunsdrošības plāna ietvaros. Plāns paredz plašāku darbību veikšanu, lai teritorijā ilgtermiņā uzlabotu ugunsdzēsības transportlīdzekļu pārvietošanās iespējas. Izskatāmajā gadījumā pieteicēja veica tikai normatīvajos aktos pieļautas darbības – meža ugunsdrošības pasākumus, kas ietver meža ceļu un dabisko brauktuvju uzturēšanu, kas nepakļaujas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrai. Šīs darbības ir veiktas ugunsbīstamības risku mazināšanai atbilstoši Dabas aizsardzības plānam un noteikumiem Nr.478. Ugunsbīstamības risku mazināšana ir saistīta ar pārvietošanās iespējas radīšanu ugunsdzēsības transportlīdzekļiem, lai pēc iespējas ātrāk būtu iespējams ierobežot meža ugunsgrēkus un nepieļautu lielas uguns skartas meža platības. Nocērtot traucējošos kokus gar dabiskajām brauktuvēm, radīti apstākļi, ka ugunsdzēsības transportlīdzekļi bez būtiska apgrūtinājuma ugunsgrēka vietu var sasniegt ātrāk un uzsākt operatīvās darbības. Ņemot vērā minēto, pieteicēja neuzsāka Ugunsdrošības plāna realizēšanu un mākslīgi nesadalīja plānā ietverto ieceri.

[3.3] Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra Ugunsdrošības plānam ir pārtraukta, pieteicēja nav pieprasījusi nosacījumus tās īstenošanai.

[3.4] Dabas aizsardzības plāns ietver B.10.2 sadaļu par Dabas liegumā uzturamajiem ceļiem, kura 16.pielikumā redzamas arī dabā esošas dabiskās brauktuves. To uzturēšanai ir būtiska nozīme dabas vērtību aizsargāšanā un tiem ir jānodrošina pilnvērtīga teritorijas kontrole un aizsardzība, teritorijas aizsardzība pret meža ugunsgrēkiem, meža un lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, kā arī infrastruktūras objektu uzturēšana. Izskatāmajā gadījumā pieteicēja veica jau dabā esošu meža ceļu un dabisko brauktuvju uzturēšanu, nav veikti ceļu pārbūves darbi vai jaunu dabisko brauktuvju izveidošana. Ja netiktu uzturētas atsevišķi esošas dabiskās brauktuves, kas nav norādītas Dabas aizsardzības plāna 16.pielikumā, tad veidotos vienlaidus meža masīvs gandrīz 2000 ha platībā bez atbalsta infrastruktūras ugunsgrēka ierobežošanai. Līdz ar to pieteicēja, uzturot meža ceļus un dabiskās brauktuves, izpildīja ugunsdrošības pasākumu minimumu. Šādi pasākumi Dabas lieguma teritorijā ir pieļaujami bez laika ierobežojumiem, ievērojot noteikumu Nr.478 nosacījumus.

[3.5] Tā kā pieteicēja nav atjaunojusi un pārbūvējusi ceļus, tehnisko infrastruktūru un inženierbūves, kā arī nav mainīts trases platums un novietojums, nav pamatots apgalvojums par sertificēta eksperta atzinuma nepieciešamību. Apliecinājumi koku ciršanai saņemti meža infrastruktūras objektu uzturēšanai, kas ir viens no meža ugunsdrošības pasākumiem, nevis mežaudžu struktūras dažādošanai, par ko būtu nepieciešams sertificēta eksperta atzinums.

[3.6] Dabas liegumā 2020.gada 29.jūlijā norisinājās Valsts meža dienesta organizēts seminārs par uguns apsardzības uzlabošanu mežos un purvos, tostarp arī Dabas liegumā. Seminārā piedalījās pieteicējas, Valsts meža dienesta, Pārvaldes, Valsts vides dienesta, Zemkopības ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvji. Seminārā tika panākta vienošanās par koku ciršanu dabisko brauktuvju uzturēšanai, dabisko brauktuvju līdzināšanu un par to, ka Valsts meža dienests izsniegs

apliecinājumus koku ciršanai ceļa dabiskās brauktuves uzturēšanai līdz četriem metriem, kur tas nepieciešams ugunsapsardzības nodrošināšanai.

[3.7] Pieteicējas veiktā darbība neatbilst nevienai no likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Novērtējuma likums) 2.pielikumā norādītajām paredzētajām darbībām, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums.

[3.8] Meža likuma 1.panta 9.apakšpunkts nosaka dabiskās brauktuves maksimālo platumu četri metri meža apsaimniekošanas un aizsardzības vajadzībām. Smagā ugunsdzēsības transportlīdzekļa gabarīti nepieļauj šaurāku risinājumu. Izkopjot šaurāku joslu, netiktu sasniegts un izpildīts uzdevums nodrošināt piekļuvi mežam, kā arī netiktu sasniegts Ugunsdrošības noteikumu 1.punktā noteiktais pienākums fiziskajām un juridiskajām personām ievērot ugunsdrošības prasības, lai novērstu un sekmīgi dzēstu ugunsgrēkus, kā arī mazinātu to sekas neatkarīgi no objekta īpašuma formas un atrašanās vietas.

[3.9] Atbilstoši Zemkopības ministrijas 2021.gada 11.februāra vēstulē sniegtajam skaidrojumam meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošie normatīvie akti neregulē dabisko brauktuves uzturēšanas un ierīkošanas prasības. Lēmuma pieņemšana par dabisko brauktuves nepieciešamību, ierīkošanu un uzturēšanu ir meža īpašnieka ziņā. Dabisko brauktuves uzturēšanas nepieciešamību paredz Ugunsdrošības noteikumu 417.3. un 417.4.apakšpunkts, nosakot, ka autoceļos un dabiskajās brauktuvēs, kas var tikt izmantotas ugunsdzēsības vajadzībām, katru gadu līdz 1.maijam novāc pielūžņojumu, kas var traucēt ugunsdzēsības transporta pārvietošanos un sakārto ceļus un piebrauktuves ugunsdzēsības ūdens ņemšanas vietām un uztur tās tādā stāvoklī, lai nodrošinātu ugunsdzēsības transportlīdzekļu piekļūšanu.

[3.10] Apliecinājumos norādītais cirtes veids ir *cita cirte*, ko atbilstoši Meža likumam izmanto koku ciršanai meža infrastruktūras un robežstīgu izveidošanai un uzturēšanai, dabas vērtību saglabāšanai. Ar *pielūžņojumu* izprot mežaudzes ciršanas atlieku un kritušo koku, zaru daudzumu, kas var traucēt ne vien cirsmu izstrādi vai meža atjaunošanas darbu izpildi, bet arī pārvietošanos pa meža ceļiem un dabiskajām brauktuvēm. Šīs darbības nav saistītas ar koku zāģēšanu, kam būtu nepieciešams Valsts meža dienesta izsniegts apliecinājums koku ciršanai. Izskatāmajā gadījumā pieteicēja uzturēja meža infrastruktūras objektu, kam apliecinājumus koku ciršanai ar cirtes veidu *cita cirte* izsniedz Valsts meža dienests. Veicot uzturēšanas darbus, novāks arī pielūžņojums no meža ceļiem un dabiskajām brauktuvēm, kas traucētu ugunsdzēsības transporta pārvietošanos pa tiem. Dabas liegumā nav nevienas speciāli izbūvētas ūdens ņemšanas vietas, bet ir apzinātas 10 dabiskas ūdens ņemšanas vietas, kuras atrodas pie dabiskajām brauktuvēm, kurās veikti uzturēšanas darbi.

[3.11] Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumā paredzēti preventīvie pasākumi – tādu pasākumu kopums, kuri tiek veikti, lai novērstu vai mazinātu katastrofas draudus. Viens no katastrofu veidiem ir mežu un kūdras purvu ugunsgrēki. Atbilstoši šā likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktam juridisko un fizisko personu pienākums civilās aizsardzības jomā ir atbilstoši šim likumam un citiem normatīvajiem aktiem nodrošināt savā īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esoša īpašuma uzturēšanu un ekspluatēšanu tā, lai neradītu kaitējumu cilvēku, vides un īpašuma drošībai. Pieteicēja rīkojās atbilstoši minētajam likumam, jo Dabas liegums ir teritorija ar augstu ugunsbīstamību, un ugunsgrēka izcelšanās gadījumā tas apdraudētu cilvēku dzīvības un veselību.

[3.12] Uzliekot pienākumu Dabas lieguma teritorijā atstāt sagatavoto sortimentu, nav izvērtēti lietderības apsvērumi, jo nocirstie koki rada ugunsbīstamības risku un apgrūtina ugunsdzēsības transportlīdzekļu kustību. Piemērojot specifiskas prasības, kas nav noteiktas noteikumos Nr.478 un kavē meža ugunsdrošībai vitāli svarīgas infrastruktūras uzturēšanai nepieciešamās darbības, Dabas liegumā tiek saglabāta augsta ugunsbīstamība, kā rezultātā var tikt izraisīta dabas katastrofa, kas pielīdzināma Vērgales, Slīteres un Stiklu meža ugunsgrēkiem. Šo notikumu dēļ valstiskā līmenī tika uzsākts risināt jautājumu par ugunsbīstamības risku mazināšanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

[3.13] Pieteicējas darbību rezultātā netieši ir radīti labvēlīgāki apstākļi skujkoku dižkoksngrauža un lielā dižkoksngrauža dzīvotnēm, jo šo dzīvotņu kvalitātes nodrošināšanai nepieciešami apgaismojuma apstākļu uzlabojumi.

[4] Pārvalde paskaidrojumos par pieteikumu norāda turpmāk minēto.

[4.1] Tas, ka pieteicēja nav īstenojusi daļu no Ugunsdrošības plānā paredzētajām darbībām (piemēram, ierīkojusi ūdens baseinus un līdzinājusi ceļus), nenozīmē, ka brauktuvi paplašināšana līdz četriem metriem neietilpa Ugunsdrošības plānā, par ko pieņemts biroja 2020.gada 20.februāra lēmums.

[4.2] Arī izcērtot kokus citas cirtes ietvaros dabas vērtību saglabāšanas nolūkā, ir jāievēro piesardzības princips, un to var darīt vienīgi pēc meža biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinuma saņemšanas atbilstoši šā eksperta norādījumiem.

[4.3] Uz Eiropas Savienības prioritārajiem meža biotopiem nav attiecināms noteikumos Nr.478 noteiktais saglabājamo koku 20 kubikmetru apjoms. Koki, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, ir saglabājami visos gadījumos.

[4.4] Uz pieteicējas veikto ciršanu Dabas liegumā bez atbilstoša ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma jāraugās kā uz tādu, kas novērtējuma rezultātā varētu tik ierobežota. Koku izciršana meža brauktuvei četru metru platumā ir maksimālais platums, tomēr tas nenozīmē, ka šādā platumā tās izveidošana varētu būt pieļaujama jebkurā vietā un bez ierobežojumiem, neatkarīgi no konkrētās darbības vietas. No biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā ietvertā ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma piemērošanas pamatojuma izriet, ka aizsargājamās teritorijas izveidošanas mērķu sasniegšanai šāds platums ietekmes uz novērtējuma rezultātā varētu tikt atzīts par neatbilstošu.

Tā kā nav pieņemts lēmums, ka koku ciršana Dabas liegumā dabisko brauktuvi un meža ceļu uzturēšanai (kas atbilst Ugunsdrošības plānam) vispār ir pieļaujama, uz veikto darbību Dabas liegumā jāraugās arī kā uz tādu, kas bija aizliegta saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta piekto daļu.

[4.5] Nav pamatoti pieteicējas argumenti, ka veiktā darbība neatbilst Novērtējuma likuma nosacījumiem par sākotnējā izvērtējuma veikšanu un tā bija īstenojama bez tehniskajiem noteikumiem, kas noteiktu vides aizsardzības prasības darbības īstenošanai. Paredzētās darbības, uz kurām attiecas prasība par ietekmes sākotnējo izvērtējumu, ir noteiktas Novērtējuma likuma 3.²panta pirmajā daļā. Šāda prasība attiecas ne tikai uz minētās daļas 1.punktu, bet arī uz

Novērtējuma likuma 3.²panta pirmās daļas citos punktos paredzētajām darbībām, tai skaitā 2.punktā noteikto, ka ietekmes sākotnējais izvērtējums nepieciešamas paredzētajām darbībām, kuras var būtiski ietekmēt šā likuma 4.¹pantā minētās teritorijas (Natura 2000 teritorijas). Pieteicējas īstenotā darbība atbilst šiem kritērijiem. Ņemot vērā minēto, Dabas liegumā realizētā darbība bez nosacījumu saņemšanas tās īstenošanai, ja tāda vispār tiktu atzīta par pieļaujamu, nebija iespējama.

[4.6] Nocirstos kokus no Dabas lieguma nav pieļaujams izvest tādēļ vien, ka tie vairs nav augoši koki. Arī pēc nociršanas, tāpat kā pēc vējgāzes vai dabiskiem novecošanās procesiem koks turpina būt ekosistēmas sastāvdaļa, pilda nozīmīgu ekoloģisko funkciju un ir būtisks Natura 2000 teritorijas viengabalainībai.

[4.7] Nocērtot vecus kokus, pieteicēja ir radījusi negatīvu ietekmi uz mežaudzes struktūru un īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu kvalitāti. Tādējādi pārsūdzētajā lēmumā noteiktais pienākums atbilst tiesību aktos noteiktajam Dabas lieguma izveides un īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu aizsardzības mērķim.

[4.8] Lielu dimensiju priežu atmirušā koksne ir substrāts vai potenciālais substrāts ar meža biotopiem saistītu aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu attīstībai, kā arī ir viens no Eiropas Savienības nozīmes mežu biotopu kvalitātes rādītājiem. Ja nocirstā koksne tiktu izvākta, tad kaitējums Dabas liegumam būtu būtisks, jo Eiropas Savienības nozīmes biotopa 2180 *mežainas piejūras kāpas* kvalitāte tiktu samazināta par 0,05 % jeb 2,97 ha no tā platības.

[5] Birojs paskaidrojumā tiesai atsaucas uz tā atzinumā norādīto, ka saskaņā ar biroja 2020.gada 20.februāra lēmumu vietās, kur pieteicējai saskaņā ar Ugunsdrošības plānu bija nepieciešams novākt apaugumu, bija jāveic Natura 2000 teritorijas novērtējums.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 15.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts.Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Pārsūdzētajā lēmumā konstatēts, ka pieteicēja paplašinājusi dabiskās brauktuves, izcērtot kokus un nepiemērojot ietekmes uz Natura 2000 teritorijas novērtējuma procedūru. Attiecīgi pieteicējai uzlikts pienākums mazināt Dabas lieguma teritorijā veikto darbību negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām, atstājot mežaudzēs nocirstās priedes, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm.

Lietā sākotnēji izšķirams jautājums par to, vai pieteicējas veiktajām darbībām – brauktuvju atbrīvošanai no apauguma un kokiem – bija piemērojama ietekmes uz Natura 2000 teritorijas novērtējuma procedūra.

[6.2] Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta pirmā daļa noteic, ka Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000) ir vienots Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls. Tajā ietilpst īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuras ir Eiropas Savienībā nozīmīgas un attiecīgajā bioģeogrāfiskajā rajonā vai rajonos būtiski sekmē īpaši aizsargājamiem biotopu veidiem vai īpaši aizsargājamām sugām labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu, var būtiski veicināt Natura 2000 teritoriju tīkla vienotību, kā arī būtiski sekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu attiecīgajā bioģeogrāfiskajā rajonā vai

rajonos. Šajās teritorijās piemēro nepieciešamos aizsardzības pasākumus, lai saglabātu vai atjaunotu labvēlīgu aizsardzības statusu tiem biotopiem un sugu populācijām, kuru dēļ attiecīgā teritorija ir izveidota. Dzīvnieku sugām ar plašu izplatības areālu aizsardzība tiek nodrošināta tajās Natura 2000 teritorijās, kurām piemīt fizikālie un bioloģiskie faktori, kuri svarīgi, lai minēto sugu īpatņi varētu dzīvot un vairoties.

Šā likuma 43.panta ceturtā daļa noteic, ka paredzētajai darbībai vai plānošanas dokumentam (izņemot aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānus un tajos paredzētās darbības, kas nepieciešamas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu, ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu vai īpaši aizsargājamo biotopu apsaimniekošanai vai atjaunošanai, kā arī aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānos paredzētu publiski pieejamu dabas tūrisma un izzināšanas infrastruktūras objektu ierīkošanai), kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību vai plānošanas dokumentu var būtiski ietekmēt Natura 2000 teritoriju, veic ietekmes uz vidi novērtējumu.

Ar minēto tiesību normu ir pārņemtas Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk – Dzīvotņu direktīva) 6.panta 3.punkta prasības, kas noteic, ka visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4.punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

Kā norādījusi Eiropas Savienības Tiesa, Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens *projekts* šīs tiesību normas izpratnē ietver darbības, kas veiktas meža teritorijā, kura noteikta par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, lai šajā teritorijā nodrošinātu meža ugunsdrošības meža infrastruktūras objektu uzturēšanu atbilstoši valsts normatīvajos aktos noteiktajām mežu ugunsdrošības prasībām, ja šīs darbības maina attiecīgās teritorijas fizisko izskatu (2023.gada 7.decembra spriedums lietā C-434/22, 41.punkts).Līdz ar to lietā nav nozīmes pušu argumentiem par to, vai pieteicēja veikusi dabisko brauktuvi atbrīvošanu no apauguma un kokiem, vai arī dabisko brauktuvi paplašināšanu. Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas sniegtajai interpretācijai Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkta prasības attiecas uz darbību, kas maina attiecīgās teritorijas fizisko izskatu.

[6.3] Atbilstoši likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta ceturtajai daļai darbību ietekmes uz teritoriju izvērtējums nav nepieciešams, ja šāds izvērtējums jau veikts, izstrādājot Natura 2000 teritorijas dabas aizsardzības plānu.

Dzīvotņu direktīvas 6.panta 1.punkts noteic, ka attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām dalībvalstis nosaka vajadzīgos aizsardzības pasākumus, attiecīgā gadījumā tajos iekļaujot atbilstīgus apsaimniekošanas plānus, kas izstrādāti īpaši šīm teritorijām vai iekļauti citos attīstības plānos, kā arī atbilstīgus normatīvus, administratīvus vai līgumiskus pasākumus, kuri atbilst šajās teritorijās sastopamo I pielikuma dabisko dzīvotņu veidu un II pielikuma sugu ekoloģiskajām prasībām.

Tiesa konstatēja, ka Dabas aizsardzības plāna III nodaļas „Teritorijas apsaimniekošana” 18.tabulā ir uzskaitīti Dabas lieguma teritorijā plānotie apsaimniekošanas pasākumi. No šīs tabulas

izriet, ka plāna izstrādes ietvaros izvērtētas un noteiktas konkrētas teritorijas, kur nepieciešams uzturēt satiksmes infrastruktūru, bet kurās vietās uzstādāmas sezonālas barjeras. Dabas aizsardzības plāna 16.pielikumā „Satiksmes infrastruktūra” ietverts kartogrāfiskais materiāls, kas ilustrē apsaimniekošanai nozīmīgo ceļu shēmu (uzturamie ceļi), kā arī ietver sezonālo barjeru izvietojuma shēmu. Dabas aizsardzības plāna III nodaļā „Teritorijas apsaimniekošana” 18.tabulā ir iekļauts apsaimniekošanas pasākums „B.10.2.Apsaimniekošanai nozīmīgu meža ceļu klātnes stiprināšana un uzturēšana funkcionālā stāvoklī”. Dabas aizsardzības plānā uzsvērts, ka ceļu stiprināšana un klātnes uzlabošana nozīmē ceļu braucamās daļas (klātnes) nostiprināšanu ar grants segumu bez grāvju rakšanas, ceļu joslu nepaplašinot, bet ietverot nepieciešamo nobrauktuvju izveidošanu ceļu vēsturiskajās vietās.

Ievērojot minēto, tiesa konstatēja, ka Dabas aizsardzības plānā kā apsaimniekošanas pasākums nav iekļauta un vērtēta dabisko brauktuvju uzturēšana, nocērtot kokus. Gan Dabas aizsardzības plānā, gan noteikumu Nr.478 15.14.3. un 23.3.3.apakšpunktā ir ietvertas netiešas norādes uz nepieciešamību veikt ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus, tomēr konkrēti meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā veicamie pasākumi šajos normatīvajos aktos nav norādīti.

Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka darbības, kas veiktas meža teritorijā, kura noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, lai nodrošinātu šajā teritorijā meža ugunsdrošības meža infrastruktūras objektu uzturēšanu atbilstoši valsts normatīvajos aktos noteiktajām ugunsdrošības prasībām, tikai tāpēc vien, ka tām ir šāds mērķis, nevar tikt uzskatītas par tādām, kas ir tieši saistītas ar konkrēto teritoriju vai ir vajadzīgas tās apsaimniekošanai, un nevar tikt atbrīvotas no to ietekmes uz šo teritoriju novērtējuma, ja vien šīs darbības nav to teritorijas aizsardzības pasākumu skaitā, kuri jau ir veikti atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6.panta 1.punktam (*turpat, 51.punkts*).

Kā konstatēts iepriekš, nedz Dabas aizsardzības plāns, nedz noteikumi Nr.478 konkrētus meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā veicamus pasākumus neregulē, attiecīgi Dabas aizsardzības plānā nav izvērtētas visas Ugunsdrošības plānā paredzētās darbības un to ietekme uz Dabas lieguma vērtībām.

[6.4] Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka par visiem plāniem vai projektiem, kas nav tieši saistīti ar konkrētās teritorijas apsaimniekošanu vai nav tai vajadzīgi, bet kas var būtiski ietekmēt šo teritoriju, ir jāveic atbilstošs to ietekmes uz minēto teritoriju novērtējums, un šī prasība nozīmē, ka tiek identificēta, novērtēta un ņemta vērā jebkāda šī plāna vai projekta ietekme uz šo teritoriju. Šāda plāna vai projekta novērtējums ir jāveic, ja pastāv iespēja vai risks, ka tas būtiski ietekmē attiecīgo teritoriju, un šis nosacījums atbilstoši piesardzības principam ir jāuzskata par izpildītu, ja būtiska kaitējuma iespējamība vai risks šajā teritorijā nevar tikt izslēgts, pamatojoties uz labākajām zinātniskajām atziņām šajā jomā, ievērojot it īpaši minētās teritorijas īpatnības, kā arī īpašos vides apstākļus. Eiropas Savienības Tiesa arī atzina, ka Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liek veikt šajā pantā paredzētu plānu un projektu novērtējumu, pat ja to īstenošana ir prasīta piemērojamajos valsts normatīvajos aktos meža ugunsdrošības jomā (*turpat, 53.punkts un tajā norādītā judikatūra, kā arī 60.punkts*).

Tiesa konstatēja, ka pieteicējas plānoto darbību – brauktuvju atbrīvošanu no apauguma un kokiem – riska izvērtējums sniegts Vides pārraudzības valsts biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā, ar kuru Ugunsdrošības plānam piemērota ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma

procedūra. Šajā lēmumā norādīts, ka 93,3 % (9173 ha) no Dabas lieguma teritorijas (9822 ha) aizņem Eiropas Savienības nozīmes aizsargājамie biotopi. Dabas liegumā sastopamās dabas vērtības un to izvietojums kartē attēlots Dabas aizsardzības plāna 1.pielikumā. No šī attēlojuma secināts, ka faktiski visi paredzētās darbības ietvaros plānotie pasākumi, tai skaitā apauguma noņemšana gar dabiskajām brauktuvēn, ūdensņemšanas vietas ierīkošana, caurteku ierīkošana u.c. darbības ir paredzētas īpaši aizsargājamo biotopu teritorijā. No lietas materiāliem neizriet, kādā apjomā un tieši kurās vietās īpaši aizsargājамie biotopi paredzētās darbības rezultātā tiks ietekmēti (cik lielā apjomā kurā vietā nepieciešama apauguma novākšana, tostarp koku ciršana), tomēr no lietā sniegtās informācijas secināts, ka vietās, kur tiks novākts apaugums, negatīva ietekme ir sagaidāma, jo paredzētā darbība izraisīs attiecīgu biotopu, iespējams, arī sugu dzīvotnes platības izmaiņas. To, cik būtiskas šādas izmaiņas var būt katra konkrētā biotopa (sugas dzīvotnes) kontekstā, atkarīgs no vairākiem faktoriem, tai skaitā vērtējuma par biotopa vai sugas dzīvotnes platību konkrētajā Natura 2000 teritorijā, no sagaidāmās fragmentācijas pakāpes, nepārtrauktības vai pastāvīguma, kā arī attiecības pret sākotnējo stāvokli, no izmaiņām īpaši aizsargājамā biotopa vai sugas dzīvotnes kvalitātē u.c. faktoriem. Attiecībā uz ceļu uzturēšanu biotopamežainas *piejūras kāpas* platībās Dabas aizsardzības plānā norādīts: „Biotopa *mežainas piejūras kāpas* aizsardzībā galvenā uzmanība veltāma ģeomorfoloģisko struktūru saglabāšanai, jo ievērojamu seno jūras kāpu teritoriju klāj cilvēka ietekmētas meža ekosistēmas. Īpaši tas jāņem vērā, veicot ceļu infrastruktūras apsaimniekošanu. Svarīgi ceļu ekspluatācijas laikā nepieļaut brauktuves daļas tālāku paplašināšanos, kas ir denās ceļu klātnes dēļ vērojama līdz šim”.

Šajā lēmumā arī secināts, ka Ugunsdrošības plāna izstrādes ietvaros nav veikts aprēķins par plāna realizēšanas rezultātā zaudētajām īpaši aizsargājамo biotopu platībām, kā arī nav identificētas konkrētas vietas, kur paredzētās darbības rezultātā var izmainīties biotopu kvalitāte. Ugunsdrošības plānā risinājumi nav arī vērtēti un pamatoti, veicot sertificēta sugu un biotopu eksperta novērtējumu. Tomēr plānotais darbu apjoms un darbību realizēšanas vieta norāda uz to, ka negatīvu ietekmi izslēgt nevar un nevar arī izslēgt, ka summāri ar citiem ietekmes faktoriem tā ilgtermiņā varētu būt būtiska.

Birojs arī norādījis, ka Ugunsdrošības plāna realizēšana ir saistīta ar trokšņa līmeņa pieaugumu Dabas lieguma teritorijā, kā arī kopējās antropogēnās slodzes palielināšanos, kas var radīt tiešu ietekmi uz putniem. Saskaņā ar Dabas aizsardzības plānu putnu migrāciju laikā lieguma teritoriju šķērso ievērojams putnu skaits. Šī ir nozīmīga atpūtas un barošanās vieta, ko veicina pašlaik salīdzinoši nelielā antropogēnā slodze. Putnu daudzveidībai (jo īpaši retajām un īpaši aizsargājамajām sugām) nozīmīgākā ir Dabas lieguma ziemeļaustrumu daļa, kas kopā ar blakus esošo Slīteres nacionālo parku veido vienotu un ļoti vērtīgu kompleksu. No Dabas aizsardzības plāna izriet, ka trokšņa līmeņa pieaugums un kopējās antropogēnās slodzes palielināšanās Dabas liegumā var radīt negatīvu ietekmi uz putniem. Lēmumā tostarp vērtēts, ka brauktuvju savienošana starp 45.kvartālu un 38.kvartālu, izveidojot jaunu ceļa posmu, brauktuvju klātņu nolīdzināšana, kā arī divu ūdens baseina vietu 2.kvartālā un 46.kvartālā izveidošana plānota Dabas lieguma austrumu daļā, kas atbilstoši Dabas aizsardzības plānam ir putnu faunas aizsardzībai nozīmīga teritorija, tostarp medņu un rubeņu aizsardzībai (Dabas aizsardzības plāna 43.attēls *Medņu un rubeņu izplatība*). Atbilstoši Noteikumu Nr.478 1.pielikumam šai teritorijai noteiktā funkcionālā zona ir sezonas lieguma teritorija, kas noteikta, lai nodrošinātu netraucētu putnu (galvenokārt plēsīgo putnu) ligzdošanu dabas lieguma zonā. Atbilstoši Dabas aizsardzības plānam un dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols” reģistrētajai informācijai šajā Dabas lieguma daļā noteikts

mikroliegums putnu sugas aizsardzībai. Plānotais ūdensbaseins (46.kvartālā) un caurteku ierīkošana paredzēta mikrolieguma tiešā tuvumā, bet izbūvējamais savienojošais brauktuves posms paredzēts gar mikrolieguma robežu. Apauguma novākšana un ceļa klātnes līdzināšana paredzēta arī ceļam, kas šķērso mikroliegumu. Ugunsdrošības plāna risinājumi nav vērtēti un pamatoti, veicot sertifikētu sugu un biotopu (tostarp putnu) ekspertu novērtējumu.

Tiesa atzina par pamatotu biroja secinājumu, ka plānotais darbu apjoms un darbību realizēšanas vieta norāda uz to, ka negatīvu ietekmi izslēgt nevar un nevar arī izslēgt, ka summāri ar citiem ietekmes faktoriem tā ilgtermiņā varētu būt būtiska. Piemēram, ietekmes var summēties ar tām ietekmēm, ko radīs antropogēnās slodzes palielinājums. Attīrītās un paplašinātās meža brauktuves var sekmēt lielāku cilvēku pieplūdumu aizsargājamā teritorijā (atpūtnieki, ogotāji, sēņotāji, nelegālo auto un moto sacensību dalībnieki), tai skaitā sezonas lieguma teritorijā, kas uzskatāma par īpaši jutīgu. Līdz ar to var palielināties antropogēnā slodze arī uz īpaši aizsargājamām dabas vērtībām.

Ievērojot minēto, tiesa atzina par pamatotu biroja secinājumu, ka *Natura 2000* teritorija var tikt ietekmēta būtiski, jo nevar izslēgt iespēju, ka paredzētā darbība ietekmēs dabas vērtības, kuru aizsardzībai Dabas liegums izveidots, un ka šī ietekme summāri un ilgtermiņā būs būtiska. Paredzētā darbība atbilst Novērtējuma likuma 4.¹panta pirmās daļas un Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumu Nr.300 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*)” 2.punkta nosacījumam. Proti, ietekme uz Dabas liegumu var būt būtiska un tādēļ nepieciešams komplekss paredzētās darbības ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējums.

[6.5] Apkopojot iepriekš norādīto, tiesa secināja, ka pieteicējas paredzētā un veiktā darbība – brauktuves atbrīvošana no apauguma un kokiem – ietekmē Dabas liegumu, līdz ar to uz šo darbību neattiecas likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta ceturtajā daļā iekļautais izņēmums, un birojs pamatoti ar 2020.gada 20.februāra lēmumu Ugunsdrošības plānam piemēroja ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējuma procedūru.

Pārsūdzētajā lēmumā konstatēts, ka pieteicēja izpildīja Ugunsdrošības plānu, savukārt pieteicēja uzskata, ka tā ir uzturējusi meža ceļus un dabiskās brauktuves, turklāt 2020.gada 29.jūlijā notikušajā seminārā panākta vienošanās par koku ciršanu dabisko brauktuves paplašināšanai.

Tiesa norādīja, ka izskatāmās lietas ietvaros nav nozīmes, vai pieteicēja koku izciršanu veikusi Ugunsdrošības plāna izpildes ietvaros, vai arī, uzturot meža ceļus un dabiskās brauktuves. Tāpat lietā nav nozīmes apstāklim, ka Valsts meža dienesta organizētajā 2020.gada 29.jūlija seminārā panākta semināra dalībnieku, tostarp pārvaldes pārstāvju, vienošanās par koku ciršanu dabisko brauktuves paplašināšanai.

Šajā sakarā tiesa atsaucās uz Eiropas Savienības Tiesas atgādinājumu, ka Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punktā dalībvalstij nav ļauts izdot valsts tiesību aktus, kas vispārīgi atbrīvo no pienākuma novērtēt noteiktu plānu vai projektu ietekmi uz attiecīgo teritoriju (*turpat, 57.punkts un tajā norādītā judikatūra*). Izskatāmajā lietā ģenerālvokāte Juliana Kokote arī secinājusi, ka Dzīvotņu direktīvā noteiktais pienākums veikt ietekmes novērtējumu neietver nekādus izņēmumus attiecībā uz valsts tiesībās paredzētajiem pasākumiem. Tāpēc valsts tiesību normas par ugunsgrēku

apkarošanu nevar atbrīvot no 6.panta 3.punkta prasībām. Līdz ar to valsts tiesai ir pienākums visus citus valsts tiesību aktus, tostarp tos, kas attiecas uz ugunsgrēku apkarošanu, interpretēt cik vien iespējams atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkta prasībām. Šai interpretācijai, cik vien iespējams, ir jānodrošina, lai gadījumā, ja ir iestājušies novērtēšanas pienākuma nosacījumi, tiktu novērtēti arī pasākumi, kas veikti, lai izpildītu valsts tiesību normas attiecībā uz ugunsdrošību. Tāpat ģenerālvokāte vērsusi uzmanību, ka pieteicēja pieder Latvijas valstij, kura nevar gūt priekšrocības no Dzīvotņu direktīvas nepareizas transponēšanas (*ģenerālvokātes Julianas Kokotes secinājumu lietā Nr.C-434/22, 44.–48.punkts*).

Tiesa secināja, ka likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” regulējums pilnībā atbilst Dzīvotņu direktīvas regulējumam. Turklāt Novērtējuma likuma 4.¹panta pirmā daļa noteic, ja paredzēta darbība, kuras īstenošana saskaņā ar Valsts vides dienesta lēmumu var būtiski ietekmēt Natura 2000 teritoriju, bet kura nav minēta šā likuma 1.pielikumā un kuras īstenošanai nav jāveic ietekmes novērtējums saskaņā ar šā likuma 14.¹pantu, tās ietekmi uz Natura 2000 teritoriju novērtē saskaņā ar atsevišķi noteiktu kārtību.

Novērtējuma likuma 10.pants noteic, ka saskaņā ar šā likuma 8.pantu Valsts vides dienestam pieteiktajām paredzētajām darbībām jāveic sākotnējais izvērtējums, lai, pamatojoties uz šā likuma 11.pantā minētajiem kritērijiem, noteiktu, vai attiecīgajām paredzētajām darbībām ir nepieciešams ietekmes novērtējums.

Atbilstoši Novērtējuma likuma 11.panta pirmajai un otrajai daļai paredzēto darbību raksturojošie faktori ir apjoms un tehniskie risinājumi; paredzētās darbības un citu darbību savstarpējā un kopējā ietekme; dabas resursu, jo īpaši zemes dziļi, augsnes, ūdens un bioloģiskās daudzveidības izmantošana; atkritumu rašanās; piesārņojums un traucējumi; būtisks ar paredzēto darbību saistīts avāriju vai katastrofu risks, arī tāds, kuru var radīt klimata pārmaiņas, kas pamatotas ar zinātnes atziņām; cilvēka veselības riski (piemēram, ūdens vai gaisa piesārņojuma radīts risks). Paredzētās darbības vietu un šīs vietas ģeogrāfiskās īpatnības raksturojošie faktori ir līdzšinējais un apstiprinātais teritorijas izmantošanas veids un funkcionālais zonējums; attiecīgajā teritorijā esošo dabas resursu (tostarp augsnes, zemes dziļi, ūdens un bioloģiskās daudzveidības (īpaši ņemot vērā aizsargājamās sugas, to dzīvotnes, īpaši aizsargājamās un ES nozīmes biotopus)) relatīvais daudzums, pieejamība un pietiekamība, kvalitāte un atjaunošanās iespējas; dabiskās vides absorbcijas spēja, kas vērtējama, pievēršot īpašu uzmanību, tostarp, ar mežu klātām teritorijām, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem, aizsargjoslām, blīvi apdzīvotām teritorijām, kultūrvēsturiski nozīmīgām ainavām un vietām.

Attiecīgi nav konstatējams, ka nacionālie tiesību akti būtu pretrunīgi, jo normatīvi, kas attiecas uz ugunsgrēku apkarošanu, neliedz veikt ietekmes novērtējumu. Tiesa nekonstatēja un arī pieteicēja nav norādījusi uz tādu nacionālo normu, kas tai aizliegtu veikt darbību ietekmes novērtējumu. Turklāt, tā kā pieteicēja pieder Latvijas valstij, tad pieteicēja nedrīkst gūt priekšrocības no Dzīvotņu direktīvas nepareizas transponēšanas jeb, paplašinot ģenerālvokātes secinājumu, no jebkādu prettiesisku aktu, it sevišķi zemāka ranga, pieņemšanas.

Tiesa jau iepriekš konstatēja ietekmes uz vidi novērtēšanas pienākuma nosacījumu izpildīšanos, ko pieteicēja zināja no biroja 2020.gada 20.februāra lēmuma, ar kuru Ugunsdrošības plānam piemērota ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma procedūra. Līdz ar to pieteicējas atsauksnās uz vienošanos Valsts meža dienesta organizētajā 2020.gada 29.jūlija seminārā par

koku ciršanu dabisko brauktuviu paplašināšanai nedod pamatu konstatēt tiesiskās palāvības principa pārkāpumu. Proti, prettiesiska vienošanās nerada pamatu atsaukties uz tiesisku palāvību.

[6.6] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka administrācijas direktore /Persona B/ un vecākais eksperts /Persona A/ 2021.gada 7. un 14.janvārī veica pārbaudi Dabas lieguma zonā 38.kvartāla 9., 11. un 12.nogabalā, 46.kvartāla 31., 32., 33.nogabalā, kā arī 2., 13., 17., 18., 45., 46., 56., 57., 58., 74.kvartālā, arī 46., 47., 48., 59., 60., 63.kvartālā, un 60., 61., 77., 78., 91., 92., 99., 100., 101.kvartālā. Pārbaudes mērķis bija pārbaudīt saņemto informāciju par koku ciršanu Dabas liegumā, kas saskaņā ar sākotnējo informāciju ir veikta preventīvo ugunsdrošības pasākumu kontekstā. Pārbaudē konstatēts, ka visas pārbaudītās dabiskās brauktuves aptuveni 17 km garumā atrodas dabas lieguma zonā un daļa no pārbaudītās teritorijas iekļaujas mikrolieguma Nr.496 teritorijā.

Pārbaudē konstatēts, ka Dabas liegumā pārbaudītajās dabiskās brauktuves malās ir nocirsti koki, tie ir atzaroti un sagarumoti. Pārsūdzētajā lēmumā secināts, ka ir paplašinātas dabiskās brauktuves. Nocirstie koki izzīmēti, uz stumbriem redzamas atbilstošas atzīmes (punktējums). Nocirsti dažādu dimensiju koki, to skaitā arī bioloģiski vecas priedes ar celmu diametru 50 cm. Koki cirsti līdz 2 m platā joslā no dabiskās brauktuves centra ass, tomēr vairākās vietās nocirsti koki, kas atrodas tālāk par 2 m no dabiskās brauktuves centra ass.

Netālu no koku ciršanas vietas dabiskās brauktuves malā konstatēts īpaši aizsargājamas sugas – priežu sveķotājkoksngrauža apdzīvots koks, tādējādi konstatēts, ka koku ciršana veikta priežu sveķotājkoksngrauža dzīvotnē, nocērtot šai aizsargājamai sugai piemērotas bioloģiski vecas priedes. Paplašinātās dabiskās brauktuves visā garumā atrodas Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamās biotopos, galvenokārt biotopā 2180 *mežainas piejūras kāpas*, kas vietām pārklājas ar Eiropas Savienībā prioritāri aizsargājamo biotopu 9010 *veci vai dabiski boreāli meži*. Konstatēts viens nocirsts koks, kurā ir īpaši aizsargājamās sugas priežu sveķotājkoksngrauža atradne, paplašināto dabisko brauktuviu aptuvenais kopējais garums caur šo dzīvotni ir 2 km.

Lietā nav strīda par pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem. Līdz ar to tiesa secināja, ka pieteicējas veiktā darbība ir negatīvi ietekmējusi Dabas liegumu, kas bija novēršams, ja pieteicēja būtu veikusi ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma procedūru.

Pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīts, ka Dabas aizsardzības plāna izstrādes mērķis ir izpētīt teritoriju un sniegt novērtējumu par biotopu kvalitāti, aizsargājamām sugām un to aizsardzības stāvokli, sniegt līdzšinējās apsaimniekošanas un aizsardzības novērtējumu, kā arī izstrādāt priekšlikumus dabas vērtību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un aizsardzībai. Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir nodrošināt Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamo biotopu, reto un aizsargājamo dzīvnieku un augu sugu atradņu, kā arī vīgu-kangaru kompleksa aizsardzību un apsaimniekošanu.

Pārsūdzētajā lēmumā pamatoti secināts, ka Dabas aizsardzības plāns neparedz pieteicējas veikto darbību – dabisko brauktuviu paplašināšanu, izcērtot kokus. Līdz ar to pārsūdzētajā lēmumā pamatoti atzīts, ka pieteicējas veiktās darbības Dabas liegumā neatbilda Dabas aizsardzības plānā noteiktajiem mērķiem. Tiesa piekrita iestādei, ka būtisks ir arī fakts, ka dabisko brauktuviu paplašināšana 2 km garumā veikta pa teritoriju, kas nav attēlota Dabas lieguma Dabas aizsardzības plāna 16.pielikumā „Satiksmes infrastruktūra” un noteikumu Nr.478 1.pielikumā.

[6.7] Noteikumu Nr.478 18.punkts noteic, ka Dabas lieguma zonā priežu mežaudzēs pēc 70 gadu vecuma atļauts cirst kokus citā cirtē dabas vērtību saglabāšanai – mežaudžu struktūras dažādošanai. Kokus citā cirtē cirt atbilstoši meža biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumam, darbību saskaņojot atbilstoši noteikumiem par koku ciršanu mežā. Valsts meža dienests ir izsniedzis atļauju koku ciršanai ar pamatojumu „cita cirte”, taču lietā nav iesniegti pierādījumi, ka minētajām darbībām būtu saņemts meža biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums. Uz šāda atzinuma nepieciešamību pamatoti norādīja birojs 2020.gada 20.februāra lēmumā, norādot plašāk, ka nepieciešams sertificēta sugu un biotopu eksperta novērtējums.

Atbilstoši noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunktam meža zemēs aizliegts cirst sausus kokus un izvākt nokritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, ja to kopējais apjoms ir mazāks par 20 kubikmetriem, rēķinot uz katru mežaudzes hektāru. Pamatojoties uz minēto normu, ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējai uzlikts pienākums nocirstos kokus atstāt ciršanas vietā konkrētajās mežaudzēs līdzās dabiskajai brauktuvei, uzskatot, ka tie ar laiku dabiskās koksnes noārdīšanās sukcesijas ietvaros kļūs par piemērotu attīstības vietas substrātu virknei Dabas liegumā sastopamām īpaši aizsargājamajām kukaiņu sugām, to skaitā – skujkoku dižkoksngrauzim un lielajam dižkoksngrauzim, kā arī papildinās šajās mežaudzēs esošā Eiropas Savienībā prioritāri aizsargājamā biotopa 9010 *veci vai dabiski boreāli meži* atmirušās koksnes apjomu, kas šobrīd ir nepietiekamā līmenī.

Ievērojot minēto, tiesa noraidīja kā nepamatotu argumentu, ka pārsūdzētais lēmums, kas paredz nocirsto koku atstāšanu, nav pamatots ar tiesību normu. Attiecībā uz pieteicējas un Valsts meža dienesta apsvērumiem, ka nocirsto koku palikšana mežaudzē potenciāli palielinās ugunsbīstamību, kā arī apgrūtinās ugunsdzēsības tehnikas pārvietošanos, tiesa norādīja, ka pārsūdzētais lēmums šo jautājumu neregulē.

Eiropas Savienības Tiesa izskatāmajā lietā atzina, ka darbības, kuras paredzētas, lai nodrošinātu meža ugunsdrošības meža infrastruktūras objektu uzturēšanu meža teritorijā, kas noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, nevar nedz tikt sāktas, nedz *a fortiori* turpinātas vai pabeigtas pirms to ietekmes novērtējuma procedūras īstenošanas, ja vien šīs darbības nav to konkrētās teritorijas aizsardzības pasākumu skaitā, kuri jau ir veikti atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6.panta 1.punktam, vai ja pastāv faktiski vai tūlītēji draudi, kas kaitē šīs teritorijas aizsardzībai, neliek tos nekavējoties īstenot.

Tiesa norādīja, ka lietā nav konstatējami tūlītēji draudi, līdz ar to pieteicējai ir iespēja risināt jautājumu par nocirsto koku krautnēm Natura 200 teritoriju novērtējuma procedūrā. Šajā sakarā pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīts, ka noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunkta mērķis ir Dabas liegumā veicināt dabiskam mežam raksturīgo struktūru palielināšanos, lai uzlabotu meža biotopu kvalitāti un īpaši aizsargājamām sugām piemērotu dzīvotņu veidošanos. Attiecīgi pamatoti secināts, ka likumdevējs, nosakot, ka nocirstie bīstamie sausie koki atstājami mežaudzē, nav saskatījis ugunsbīstamības riskus un meža ugunsdzēsības transportlīdzekļu kustības un operatīvo darbību kavējumu. Ievērojot minēto, tiesa secināja, ka pieteicējai pienākums ir uzlikts ar mērķi aizsargāt dabu, tas ir tiesisks un pamatots.

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka Dzīvotņu direktīvas 6.panta 2.punktā dalībvalstīm tikai ir noteikts veikt „attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu

dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz (minētās) direktīvas mērķiem”. Tomēr atbilstoši lojālas sadarbības principam kompetentajām iestādēm ir pienākums novērst Eiropas Savienības tiesību pārkāpuma nelikumīgās sekas un veikt vajadzīgos pasākumus, lai labotu situāciju, ja nav ticis veikts plāna vai projekta ietekmes uz vidi novērtējums. Minētais pienākums ir arī attiecīgajai dalībvalstij piederošiem uzņēmumiem (*turpat, 80. un 81.punkts, un tajos norādītā judikatūra*).

Eiropas Savienības Tiesa ir skaidri izteikusies par pienākumu gan veikt ietekmes izvērtējumu, gan pienākumu novērst veikto darbību sekas. Ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējai nav uzlikts pienākums atlīdzināt videi nodarīto kaitējumu, savukārt, ja pieteicēja ir domājusi, ka nodarīts kaitējums tās komercdarbībai (aizliegums realizēt nocirstos kokus), tad prioritārs ir tiesiskums un vides intereses.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[7.1] Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 7.decembra spriedumā lietā Nr.C-434/22 norādīts, ka jēdziens *projekts* Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkta izpratnē ietver īpaši aizsargājamā dabas teritorijā veiktas darbības meža ugunsdrošības meža infrastruktūras objektu uzturēšanai, ja šīs darbības maina attiecīgās teritorijas fizisko izskatu. Spriedumā nav konstatēts, ka pieteicējas veiktās darbības rezultātā dabisko brauktuvi uzturēšanai aptuveni 17 km garumā nocērtot atsevišķus, šo brauktuvi izmantošanu traucējošus vai apdraudošus kokus, būtu izmainīts Dabas lieguma teritorijas fiziskais izskats. Gan pirms norādītās darbības, gan pēc tās ainava nav mainījusies – attiecīgajās vietās joprojām atrodas dabiskās brauktuves meža teritorijā.

[7.2] Saistībā ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumā sniegto atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu nevar uzskatīt par pamatotu tiesas secinājumu, ka Dabas aizsardzības plānā kā apsaimniekošanas pasākums nav tieši iekļauta un vērtēta dabisko brauktuvi uzturēšana, nocērtot kokus. Šo secinājumu tiesa izdarīja, noteikumus Nr.478 un Dabas aizsardzības plānu interpretējot tikai no valodnieciskā viedokļa. Tiesa nenoskaidroja šo normu jēgu saistībā ar citām tiesību normām, kā arī mērķi, kas ar šīm normām jāsasniedz. Tiesa neņēma vērā Dabas aizsardzības plāna B.10.2.apakšpunktā norādīto par ceļu uzturēšanu un to lomu teritorijas kontrolē un aizsardzībā. Noteikumi Nr.478 nenosaka ierobežojumus meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumiem, šo noteikumu 15.4.3. un 23.3.3.apakšpunkts ļauj veikt pasākumus pat dabas lieguma zonā un sezonas lieguma laikā. Tam, ka Dabas aizsardzības plāns un noteikumi Nr.478 tieši neregulē konkrētus meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā veicamus pasākumus, nav izšķirošas nozīmes, jo šādi pasākumi, kā arī meža objekta īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākumi ir noteikti speciālajos tiesību aktos – Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā un Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumos Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi”.

Valsts meža dienests atzinumā tiesai norādīja, ka Dabas liegumā ir tikai dabiskās brauktuves, cita veida ceļu tur nav, līdz ar to Dabas aizsardzības plānā minētie ceļi ir tās pašas dabiskās brauktuves. Vērtējot norādītās tiesību normas kopsakarā, secināms, ka Dabas aizsardzības plānā un noteikumos Nr.478 kā viens no Dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumiem ir paredzēta ceļu infrastruktūras, tas ir, dabā faktiski esošo dabisko brauktuvi, uzturēšana, kas nepieciešama šīs teritorijas un tās dabas vērtību aizsardzībai pret meža ugunsgrēkiem. Šāda aizsardzība netiek

nodrošināta, ja dabiskās brauktuves neatbilst normatīvo aktu prasībām ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā. Pieteicēja kokus dabiskajās brauktuvēs izcirta, lai nodrošinātu Dabas liegumā esošo dabas vērtību aizsardzību pret kaitējumu, kas tām var tikt nodarīts ugunsgrēka gadījumā, nevis kā patstāvīgu ekonomisku darbību, taču tiesa pieteicējas veikto darbību mērķi nevērtēja. Pieteicējas veiktā koku ciršana dabisko brauktuvju uzturēšanai Dabas liegumā ir atzīstama par šīs teritorijas aizsardzības pasākumu, kas atbilst Dzīvotņu direktīvas 6.panta 1.punktam.

[7.3] Nevar atzīt par pamatotu tiesas atsaukšanos uz biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā sniegto vērtējumu par Ugunsdrošības plānā paredzēto darbību ietekmi uz Dabas liegumu, jo no šā plāna realizācijas pieteicēja atteicās. Turklāt biroja lēmumā ir vērtēta visu Ugunsdrošības plānā paredzēto pasākumu, ieskaitot būvniecību, iespējamā kopējā ietekme uz Dabas liegumu. Līdz ar to tiesa visu Ugunsdrošības plānā paredzēto pasākumu kopējās ietekmes vērtējumu nepamatoti attiecināja uz koku ciršanu dabiskajās brauktuvēs.

[7.4] Tiesa nepamatoti secināja, ka lietā nav nozīmes 2020.gada 29.jūlija seminārā secinātajam par koku ciršanu dabisko brauktuvju paplašināšanai. No šā semināra protokola redzams, ka tajā atbildīgo iestāžu un pieteicējas pārstāvji vienojās, ka Dabas liegumā ir veicama koku ciršana dabisko brauktuvju uzturēšanai un dabisko brauktuvju līdzināšana un minētās darbības atbilst Dabas aizsardzības plānam un noteikumiem Nr.478. Saskaņā ar seminārā panākto vienošanos pieteicēja atteicās no ieceres realizēt Ugunsdrošības plānu, un saskaņā ar ciršanas apliecinājumiem izcirta kokus dabiskajās brauktuvēs, lai nodrošinātu šo brauktuvju atbilstību meža ugunsdrošības prasībām un Dabas aizsardzības plāna B.10.2.apakšpunktā noteiktajiem uzdevumiem.

[7.5] Ņemot vērā noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunktā noteikto, pārsūdzētajā lēmumā noteiktais pienākums ir pamatots tikai daļā, kas attiecas uz sausu koku, nokritušu koku, kritalu vai to daļu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, atstāšanu mežaudzēs. Taču pieteicējai ir aizliegts izvest no meža arī pārējos kokmateriālus, kas sagatavoti no augošām priedēm un kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm. Šāds aizliegums ir prettiesisks, jo noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunkts neattiecas uz augošiem kokiem un nenosaka ierobežojumus to izvešanai, tātad tiesa nepareizi piemēroja šo tiesību normu. Tiesa atstāja bez ievērības Valsts meža dienesta atzinumā norādīto, ka nav pamatota prasība atstāt ciršanas vietā visus nocirstos kokus, kas resnāki par 25 cm, ka kokmateriālu atstāšana gar dabiskās brauktuves malu var apgrūtināt ugunsdzēsības tehnikas pārvietošanos un ka pārsūdzētais lēmums neatbilst Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.947 "Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā" 5.punktam, kas nosaka prasību cirsto skujkoku (izņemot sausos kokus) kokmateriālus noteiktā termiņā izvest no meža vai aizsargāt pret stumbra kaitēkļiem. Tādējādi ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējai noteiktais pienākums nav pamatots ar tiesību normām.

[8] Pārvalde paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda turpmāk minēto.

[8.1] Pieteicējas veiktās darbības izmanīja konkrētās teritorijas izskatu, jo tika nocirsti koki. Pirms koku ciršanas dabiskā brauktuve bija šaurāka par četriem metriem, bet pēc koku ciršanas tā ir četrus metrus plata. Tātad pieteicējas darbības rezultātā ir mainījušies dabiskās brauktuves parametri un ir izmainīts tās fiziskais izskats, attiecīgi ir izmainīts arī attiecīgās teritorijas fiziskais izskats.

Izskata izmaiņas ir vērtējamas arī no ainavas viedokļa. Nocērtot bioloģiski vecus, lielus kokus, mainās ainava, bet mežā to ir sarežģītāk identificēt, nekā ārpus meža un atklātās teritorijās, kad, piemēram, tiek nocirsta koku aleja gar ceļu.

Tādējādi, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 7.decembra spriedumā norādīto, tiesa pamatoti secināja, ka konkrētā gadījumā veiktā koku ciršana atbilst jēdzienam *projekts*, kuram ir vajadzīgs pienācīgs šā pasākuma ietekmes novērtējums.

[8.2] Pieteicēja ir cirtusi arī vairāk kā 100 gadus vecus kokus un šādu darbību nevar uzskatīt par dabiskās brauktuves paplašināšanu, jo meža daļu, kura ir apaugusi ar kokiem, nevar izmantot, lai pārvietotos ar transportlīdzekļiem. 100 gadus veci augoši koki nav uzskatāmi par pielūžņojumu Ugunsdrošības noteikumu 417.3.apakšpunkta izpratnē.

[8.3] Pieteicēja nepamatoti dabas liegumā esošās brauktuves uzskata par ceļiem. Meža likuma 1.panta pirmās daļas 9.punkta un likuma „Par autoceļiem” 2.panta pirmās daļas un 3.panta pirmās daļas izpratnē dabiskās brauktuves nav uzskatāmas par ceļiem. Noteikumos Nr.478 ir ietvertas normas par ceļu uzturēšanu (10.13.2., 15.4., 15.12.3.apakšpunkts), 15.1.apakšpunkts noteic, ka aizliegts pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem ārpus ceļiem un dabiskām brauktuvē. Šo noteikumu 1.pielikumā ir norādīti ceļi un uzturamais ceļš, bet nav norādītas dabiskās brauktuves. Līdz ar to Dabas liegumā ir gan ceļi, gan dabiskās brauktuves, un uz katru no tiem attiecas atšķirīgs normatīvais regulējums.

[8.4] Pieteicējas veiktā koku ciršana dabisko brauktuveju paplašināšanai nav atzīstama par Dabas lieguma aizsardzības pasākumu, jo tā ir pretrunā ar šīs teritorijas aizsardzības mērķiem. Veicot darbību bez atbilstoša novērtējuma, pieteicēja ir patvaļīgi iejaukusies teritorijas dabiskajās norisēs. Raugoties no piemērojamo tiesību normu mērķa nozāģētie koki ir pielīdzināmi nokritušiem kokiem, un tie nav izvācamī no meža.

[8.5] Pieteicēja nocirstos kokus plānoja realizēt un gūt ienākumus, to apliecina arī dabā konstatētais, ka nozāģētie koki bija sagarināti pēc noteiktiem parametriem. Līdz ar to pieteicējas veiktā koku ciršana uzskatāma par mežistrādi – kokmateriālu sagādi, kas neatbilst pieteicējas norādītajam, ka koku ciršana nav veikta ekonomiskā nolūkā.

[8.6] Pieteicēja norāda, ka kokmateriālu atstāšana Dabas liegumā neatbilst Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.947 „Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā” 5.punktā noteiktajam. Taču šī norma attiecas uz kokmateriāliem, jo tos iegūst no nogāztu koku stumbriem vai to daļām sagarumošanas rezultātā. Ja nozāģētās priedes nesagarumotas un neatzarotas būtu atstātas mežā, tad šī norma uz tām neattiektos. Turklāt pašlaik šī norma vairs nav spēkā.

[8.7] Vērtējot konkrēto koku ciršanu, ir jāņem vērā noteikumu Nr.478 regulējums. Šo noteikumu 12.punkts aizliedz Dabas liegumā sanitārajā cirtē cirst augstspējīgus kokus, 16.1.apakšpunkts aizliedz cirst kokus galvenajā cirtē, 16.2.1.apakšpunkts aizliedz cirst kokus kopšanas cirtē, ja pirmā stāva priedes vecums pārsniedz 70 gadus. 17.3.apakšpunkts paredz, ka cērtot kokus priežu mežaudzēs līdz 70 gadu vecumam, kokus cērt kopšanas cirtē vai citā cirtē dabas vērtību saglabāšanai, un tiek saglabāti iepriekšējās paaudzes koki (100 gadus vecas priedes ir iepriekšējās paaudzes koki). 18.punkts paredz, ka priežu mežaudzēs pēc 70 gadu vecuma atļauts cirst kokus citā cirtē dabas vērtību saglabāšanai – mežaudžu struktūras uzlabošanai, un kokus citā cirtē cērt

atbilstoši meža biotopa aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumam. 18.punkts ir interpretējams tādējādi, ka priežu mežaudzēs pēc 70 gadu vecuma ir atļauts cirst kokus vienīgi citā cirtē dabas vērtību saglabāšanai.

Līdz ar to atbilstoši noteikumiem Nr.478 priežu, kuru vecums pārsniedz 70 gadus, kā arī bioloģiski vecu priežu nociršana un aizvešana realizācijai Dabas liegumā vispār netiek pieļauta, izņemot koku ciršanu mežaudžu struktūras dažādošanai atbilstoši meža biotopu aizsardzības jomā sertificēta speciālista atzinumam.

[8.8] Veicot pasākumus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai mežos, kuros trūkst lielu dimensiju atmirušās koksnes, bieži tiek piemēroti pasākumi koku nozāģēšanai un atstāšanai mežā. Par to liecina pieteicējas veiktie meža biotopu apsaimniekošanas pasākumi dabas liegumā, pamatojoties uz meža biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumu. Tādējādi pati pieteicēja praksē izmanto pārsūdzētajā lēmumā norādītās metodes. Līdz šim gar dabisko brauktuvi atstātie nocirstie koki nav radījuši meža kaitēkļu savairošanos un nav izraisījuši meža ugunsgrēku. Ja tie varētu traucēt ugunsgrēku dzēšanu, tad tos var pārvietot dziļāk mežaudzē.

[9] Birojs paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda turpmāk minēto.

[9.1] Eiropas Savienības Tiesa, atbildot uz pirmo pirmās instances tiesas jautājumu, ir pamatojusi, kāpēc tā sniedza konkrēto atbildi, atzīstot, ka konkrētajā gadījumā koku ciršana ir atbilstoša citā spriedumā norādītajai projekta definīcijai.

[9.2] Atbildot uz otro jautājumu, Eiropas Savienības Tiesa norādīja, ka ir vajadzīgs pienācīgs to pasākumu ietekmes novērtējums, kas paredzēti ugunsgrēku novēršanai atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punktam un citādi ir tikai tad, ja šie pasākumi jau ir to pasākumu skaitā, kas veikti atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6.panta 1.punktam un kas šajā ziņā ir tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai vajadzīgi tās apsaimniekošanai (*sprieduma 49. un 50.punkts*). Tādējādi, ja Ugunsdrošības noteikumos paredzētie pasākumi noteikumos Nr.478 un Dabas aizsardzības plānā nav atzīti par saistītiem ar konkrēto teritoriju, tad šādi pasākumi ir pakļaujami ietekmes novērtējumam.

[9.3] Pieteicēja nepamatoti iebilst pret tiesas secinājumiem par biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā secināto un koku ciršanas mērķi. Šie argumenti nav pamatoti, ņemot vērā biroja atzinumā tiesai norādīto, ka visiem Ugunsdzēsības plānā paredzētajiem pasākumiem ir summāra ietekme, taču pašai koku ciršanai un jaunu brauktuvju posmu un savienojumu veidošanai var būt negatīva ietekme uz Natura 2000 teritoriju, tādēļ par to pieļaujamību jālemj Natura 2000 novērtējuma procedūrā.

[9.4] Pieteicējai pamatoti tika aizliegts izvest nocirstos kokus, jo tā kokus nocirta bez atbilstoša novērtējuma un darbību var turpināt tikai pēc novērtējuma veikšanas. Ļaujot izvest prettiesiski nocirstos kokmateriālus, prettiesiskās darbības tiktu legalizētas un no tām tiktu iegūti naudas līdzekļi. Tā kā pieteicēja ir iejaukusies dabiskās norisēs, nocirstie koki ir pielīdzināmi nokritušiem kokiem, jo dabiskā ceļā var krist arī augošas priedes, līdz ar to noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunkts šajā gadījumā ir piemērojams.

[10] Pieteicēja papildu paskaidrojumā norāda turpmāk minēto.

[10.1] Nav pamatots pārvaldes viedoklis, ka Dabas liegumā atrodas gan ceļi, gan dabiskās brauktuves. Dabas liegumā nav izbūvētu autoceļu, bet gan tikai dabiskās brauktuves, ko Valsts meža dienests norādījis atzinumā. Līdz ar to koku ciršana dabiskajās brauktuvēs ir saistīta ar aizsardzību pret iespējamā ugunsgrēka radīto kaitējumu. Noteikumi Nr.478 šādus pasākumus neierobežo. Dabiskajās brauktuvēs nocērtot atsevišķus brauktuvju izmantošanu traucējušus kokus, nav izmanīts dabas lieguma fiziskais izskats un ainava meža teritorijā, un šī darbība nav radījusi būtisku ietekmi uz Dabas lieguma teritoriju. Aizsargājamo biotopu platība šajā gadījumā nav mazinājusies, jo dabisko brauktuvju platība meža inventarizācijā netiek atsevišķi noteikta.

[10.2] No augošām priedēm sagatavotos kokmateriālus pieteicēja plānoja realizēt, lai lietderīgi izmantotu valsts mežā iegūto produkciju un no tās atsavināšanas saņemtu ienākumus, no kuriem valstij piekritīgā peļņas daļa (dividende) tiktu iemaksāta valsts pamatbudžetā atbilstoši Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā noteiktajam. Izdodot pārsūdzēto lēmumu un ierobežojot pieteicējas tiesības rīkoties ar kokmateriāliem, kuri tika sagatavoti no augošām priedēm, pārvalde nepamatoti kavēja pieteicēju izlietot tiesības, kas tai tika piešķirtas ar spēkā esošiem ciršanas apliecinājumiem.

[10.3] Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.947, „Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā”, kuru 5.punkts noteica prasību cirsto skujkoku (izņemot sausos kokus) kokmateriālus noteiktā termiņā izvest no meža vai aizsargāt pret stumbra kaitēkļiem, ir zaudējuši spēku. Taču tādu pašu prasību paredz šobrīd spēkā esošo Ministru kabineta 2023.gada 27.jūnija noteikumu Nr.348, „Meža aizsardzības noteikumi” 5.punkts. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums ir pretrunā minētajām meža aizsardzības prasībām.

[11] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja apelācijas sūdzību un lūdza pieteikumu apmierināt, bet atbildētājas pusē pieaicināto iestāžu Dabas aizsardzības pārvaldes un Enerģētikas un vides aģentūras pārstāvji apelācijas sūdzību neatzina un lūdza pieteikumu noraidīt. Atzinuma sniegšanai pieaicinātās iestādes Valsts meža dienesta pārstāvji apelācijas sūdzību un pieteikumu uzskatīja par pamatotu.

Motīvu daļa

[12] Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, kā arī izvērtējusi apelācijas sūdzības argumentus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums (sk. *šā sprieduma 6.punktu*) ir pareizs, tādēļ Administratīvā apgabaltiesa tam pievienojas un atkārtoti to nenorāda.

Par apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[14] Pieteicēja apelācijas sūdzībā atsaucas uz Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 7.decembra spriedumā norādīto jēdzien*projekts* skaidrojumu un norāda, ka pieteicējas darbību rezultātā nav izmanīts Dabas lieguma teritorijas fiziskais izskats.

Administratīvā apgabaltiesa šo pieteicējas argumentu uzskata par acīmredzami nepamatotu, jo tas neatbilst Eiropas Savienības Tiesas secinātajam izskatāmajā lietā. Eiropas Savienības Tiesa secināja, ka jēdziens *projekts* Dzīvotņu direktīvas 6.panta 3.punkta izpratnē ietver darbības, kas veiktas meža teritorijā, kura noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, lai šajā teritorijā nodrošinātu meža ugunsdrošības meža infrastruktūras objektu uzturēšanu atbilstoši valsts normatīvajos aktos noteiktajām mežu ugunsdrošības prasībām, ja šīs darbības maina attiecīgās teritorijas fizisko izskatu (*sprieduma 41.punkts*). Eiropas Savienības Tiesa arī norādīja, ka izskatāmajā lietā aplūkotās darbības izpaudās kā koku ciršana, lai nodrošinātu dabisko brauktuvi uzturēšanu attiecīgajā dabas liegumā, tādējādi tās atbilst jēdziena *projekts* materiālajiem kritērijiem. Šo jēdzienu savukārt neierobežo neviens juridisks kritērijs. Tāpēc tas, ka izskatāmajā lietā aplūkotie koku ciršanas darbi ir bijuši paredzēti piemērojamajos valsts normatīvajos aktos mežu ugunsdrošības jomā, nevar atspēkot šo darbu kvalifikāciju par projektu. No iepriekš izklāstītā izriet, ka minētie ciršanas darbi ir projekts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES (2011.gada 13.decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu izpratnē un līdz ar to projekts Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3.punkta izpratnē (*sprieduma 38.–40.punkts*).

Tātad Eiropas Savienības Tiesas atbilde uz jautājumu par to, kas Dzīvotņu direktīvas izpratnē ir uzskatāms par projektu, citstarp bija balstīta secinājumā par izskatāmajā lietā aplūkoto darbību būtību.

[15] Pieteicēja norāda, ka tiesa nepareizi izvērtēja Dabas aizsardzības plānā ietvertos Dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumus, jo tā noteikumus Nr.478 un Dabas aizsardzības plānu interpretēja tikai no valodnieciskā viedokļa, bet neņēma vērā Dabas aizsardzības plāna B.10.2.apakšpunktā norādīto par ceļu uzturēšanu un to lomu teritorijas kontrolē un aizsardzībā.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata par pareizu pirmās instances tiesas secināto, ka Dabas aizsardzības plānā nav paredzēta dabisko brauktuvi uzturēšana, nocērtot tajās augošos kokus. Dabas aizsardzības plāna 18.tabulā, kur norādīts plānoto apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums, B.10.2.apakšpunktā (*lietas 1.sējuma 125.lapa*), uz ko apelācijas sūdzībā atsaucas pieteicēja, paredzēta apsaimniekošanai nozīmīgu meža ceļu klātnes stiprināšana un uzturēšana funkcionālā stāvoklī. Arī Dabas aizsardzības plāna 17.tabulā, kurā norādīti Dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumi laikā līdz 2016.gadam, 3.5. un 3.6.apakšpunktā ir ietverta saimnieciski nozīmīgu meža ceļu klātnes stiprināšana (20 km) un saimnieciski nozīmīgu meža ceļu uzturēšana funkcionālā stāvoklī (50 km) (*lietas 1.sējuma 122.lapa*). Savukārt Valsts meža dienests atzinumā tiesai norāda, ka Dabas liegumā ir tikai dabiskās brauktuves, cita veida ceļu tur nav, līdz ar to Dabas aizsardzības plānā minētie ceļi ir tās pašas dabiskās brauktuves (*lietas 2.sējuma 78.lapa*). Apgabaltiesa šo Valsts meža dienesta secinājumu uzskata par nepamatotu, jo no Dabas aizsardzības plānā norādītā kopumā nepārprotami izriet, ka Dabas liegumā ir ceļi, jo iepriekš norādītie Dabas aizsardzības plānā ietvertie pasākumi attiecībā uz ceļiem paredz ceļu klātnes stiprināšanu un uzturēšanu labā stāvoklī. Saskaņā ar Meža likuma 1.panta 9.punktu dabiska brauktuve ir ne vairāk kā četrus metrus plata *neizbūvēta* brauktuve meža apsaimniekošanas un aizsardzības vajadzībām. Tā kā par dabiskajām brauktuviem ir atzīstamas tikai neizbūvētas

brauktuves, Dabas aizsardzības plānā norādītais par ceļu klātnes stiprināšanu nav attiecināms uz dabiskajām brauktuvēm.

Turklāt dabas aizsardzības plānā attiecībā uz ceļu klātnes stiprināšanu ir papildus norādīts (*lietas 1.sējuma 133.lapa*), ka ceļu uzturēšanai ir ļoti būtiska nozīme dabas vērtību aizsargāšanā. Tiem jānodrošina pilnvērtīga teritorijas kontrole un aizsardzība, teritorijas aizsardzība pret meža ugunsgrēkiem, meža un lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, kā arī infrastruktūras objektu uzturēšana. Teritorijai ļoti svarīgi ceļi ir Mazupes ceļš un ceļš no Trumpju mājām uz Lielirbi. Parkveida pļavu atjaunošanai un apsaimniekošanai ir ļoti svarīgi stiprināt un uzturēt ceļu no Ierciema gar Stendi un tālāk dabas lieguma teritorijā, jo šis ir svarīgākais ceļš piekļuvei parkveida pļavās. Ceļu stiprināšana un klātnes uzlabošana nozīmē ceļa braucamās daļas (klātnes) nostiprināšanu ar grants segumu, bez grāvju rakšanas, ceļu joslu nepaplašinot, bet ietverot nepieciešamo nobrauktuvi izveidošanu ceļu vēsturiskajās vietās parkveida pļavu apsaimniekošanai. Apsaimniekošanai nozīmīgo ceļu shēma ir 16.pielikumā.

Minētais skaidrojums nepārprotami norāda, ka ar Dabas aizsardzības plānā norādītās ceļu klātnes stiprināšanu nav saprotama dabisko brauktuviu uzturēšana. Apgabaltiesa konstatē, ka Dabas aizsardzības plānā ietvertā norāde par teritorijas aizsardzību pret ugunsgrēkiem ir saistīta tikai ar secinājumu par nepieciešamību uzturēt ceļus, taču šajā plānā vispār nav pieminēti un konkretizēti dabisko brauktuviu uzturēšanas pasākumi. Pieteicēja apelācijas sūdzībā atsaucas arī Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma un Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumu Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi” regulējumu, taču tie ir normatīvie akti, kas nenosaka konkrētus Dabas liegumā veicamos pasākumus meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā, kas ir pielāgoti tieši šai teritorijai. Eiropas Savienības Tiesa izskatāmajā lietā norādīja (*sprieduma 47.punkts*), ka pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizsardzību pret mežu ugunsgrēku riskiem, ir jābūt vajadzīgiem, lai saglabātu vai atjaunotu aizsargāto dzīvotņu vai sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, un tiem ir jābūt samērīgiem ar šiem mērķiem, un tas nozīmē, ka tie ir pielāgoti attiecīgajai teritorijai un var ļaut sasniegt minētos mērķus. Līdz ar to likuma un Ministru kabineta noteikumu regulējums ugunsdrošības jomā šajā gadījumā nevar tikt pielīdzināts Dzīvotņu direktīvas 6.panta 1.punktā paredzētajiem aizsardzības pasākumiem.

[16] Pieteicēja norāda, ka tā kokus dabiskajās brauktuvēs izcirta, lai nodrošinātu Dabas liegumā esošo dabas vērtību aizsardzību pret kaitējumu, kas tām var tikt nodarīts ugunsgrēka gadījumā.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējas norādītais mērķis konkrētajā gadījumā neattaisno pieteicējas rīcību, kokus dabas lieguma teritorijā izcērtot bez ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma veikšanas. Birojs bija secinājis, ka pieteicējas plānotais darbu apjoms un darbības realizēšanas vieta norāda uz to, ka pieteicējas darbību radītā negatīvā ietekme ilgtermiņā var būt būtiska. Turklāt no pārvaldes pārbaudēs konstatētā izriet, ka pieteicēja kokus izcirta dabas lieguma zonā, bet daļa no pārbaudītās teritorijas iekļāvās mikrolieguma teritorijā. Koki atsevišķās vietās tika nocirsti tālāk par diviem metriem no dabiskās brauktuves centra ass, nocirstas tika arī bioloģiski vecas priedes ar celma diametru 50 cm. Tātad Dabas liegumā tiek izcirsti lieli koki, tostarp arī vairāk kā 100 gadus veci koki. Šādas darbības nav uzskatāmas par pielūžņojuma novākšanu Ugunsdrošības noteikumu 417.3.apakšpunkta izpratnē. 2021.gada 11.janvāra pārbaudes aktā (*lietas 1.sējuma 206.lapa*) norādīts, ka kontekstā ar sākotnējo informāciju, ka koki cirsti preventīvo ugunsdrošības pasākumu ietvaros, ir grūti saprotama cērtamo koku izvēle, jo līdzīgos

attālumos no dabiskās brauktuves centra ass atradās divas dažādu dimensiju priedes, bet nocirsta ir tieši lielākās dimensijas sasniegusī priede, bet tievākā priede atstāta, šāda cērtamo koku izvēle ir pretrunā Dabas lieguma izveides mērķim. Turklāt koki tika izcirsti arī īpaši aizsargājamas sugas priežu sveķotājkoksngrauža dzīvotnes tuvumā, arī vienā no nocirstajiem kokiem tika konstatēta šīs sugas dzīvotne. Tādējādi pieteicējas norādītais koku izciršanas mērķis nepadara par tiesiskām pieteicējas veiktās darbības, kuras nebija saskaņotas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, jo pieteicēja nerīkojās atbilstoši spēkā esošajā biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā noteiktajam.

Biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā citstarp ir norādīts (7.2.1.apakšpunkts,*lietas 1.sējuma 164.lapa*), ka vietās, kur tiks novākts apaugums, ir sagaidāma negatīva ietekme, jo paredzētā darbība izraisīs attiecīgu biotopu, iespējams, arī sugu dzīvotnes platības izmaiņas. Tas, cik būtiskas šādas izmaiņas var būt katra konkrētā biotopa (sugas dzīvotnes) kontekstā, atkarīgs no vairākiem faktoriem, to skaitā vērtējuma par biotopa vai sugas dzīvotnes platību konkrētajā Natura 2000 teritorijā, no sagaidāmās fragmentācijas pakāpes, nepārtrauktības un pastāvīguma, kā arī attiecības pret sākotnējo stāvokli, no izmaiņām īpaši aizsargājamā biotopa vai sugas dzīvotnes kvalitātē u.c. faktoriem. Šajā lēmumā arī norādīts, ka plānotais darbu apjoms un darbības realizēšanas vieta norāda uz to, ka negatīvu ietekmi nevar izslēgt un nevar arī izslēgt, ka summāri ar citiem ietekmes faktoriem tā ilgtermiņā varētu būt būtiska.

Tādējādi no biroja 2020.gada 20.februāra lēmumā secinātā izriet, ka apauguma novākšanai, kas nozīmē arī koku ciršanu, ir sagaidāma negatīva ietekme. Tāpēc pieteicējas atteikšanās no Ugunsdrošības plāna realizācijas un ciršanas apliecinājumu saņemšana nenozīmēja, ka tā kokus Dabas liegumā drīkstēja cirst bez Natura 2000 novērtējuma veikšanas, proti, neievērojot biroja lēmumā noteikto.

[17] Noteikumu Nr.478 11.1.apakšpunkts aizliedz Dabas lieguma meža zemēs cirst kokus rekonstruktīvajā cirtē, bet 11.2.apakšpunkts noteic, ka meža zemēs aizliegts cirst arī sausus kokus un izvākt nokritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, ja to kopējais apjoms ir mazāks par 20 kubikmetriem, rēķinot uz katru mežaudzes hektāru. Pieteicēja norāda, ka tai nepamatoti tika aizliegts no meža izvest ne tikai sausus un nokritušos kokus un kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, bet arī kokmateriālus, kas tika sagatavoti no augošām priedēm un kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pārsūdzētais lēmums neattiecas uz noteikumu Nr.478 11.2.apakšpunktā norādītajiem kokiem, tas attiecas tikai uz pieteicējas nocirstajām augošajām priedēm, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm.

Administrācijas eksperta /Persona A/ sagatavotajā 2021.gada 11.janvāra pārbaudes aktā (*lietas 1.sējuma 205.–207.lapa*) ir norādīts, ka nocirstie koki vairs nevar traucēt ugunsdzēsības tehnikas pārvietošanos iespējamā meža ugunsgrēka gadījumā un tie ir obligāti atstājami ciršanas vietā konkrētajās mežaudzēs, līdzās dabiskajai brauktuvei. Tā kā nocirstajiem kokiem ir lielas dimensijas, tie ar laiku dabiskās koksnes noārdīšanās sukcesijas ietvaros kļūs par piemērotu attīstības vietas substrātu virknei Dabas liegumā sastopamajām aizsargājamām kukaiņu sugām, kā arī papildinās šajās mežaudzēs esošā aizsargājamā biotopa *veci vai dabiski boreālie mežiatmirušās* koksnes apjomu, kas šobrīd ir nepietiekamā līmenī. Arī /Persona A/ sagatavotajā 2021.gada 14.janvāra pārbaudes aktā (*lietas 1.sējuma 211.–212.lapa*) un 2021.gada 18.janvāra pārbaudes aktā

(*lietas 1.sējuma 217.–221.lapa*), kuros fiksēti citos Dabas lieguma nogabalos nocirstie koki, ir ietverti tādi paši secinājumi.

Administratīvā apgabaltiesa secina, ka šie /Persona A/ secinājumi atbilst Dabas aizsardzības plāna 57.–58.lapā (*lietas 1.sējuma 99.–100.lapa*) norādītajam, ka Dabas lieguma esošajos biotopos *veci vai dabiski boreālie meži* daudzās vietās sastopamas situācijas, kurās biotops vēl nav pilnībā sasniedzis atbilstošo struktūras kvalitāti un veicot atbilstošu apsaimniekošanu, piemēram, palielinot mirušas koksnes apjomu, teritorija iegūs aizsargājamam biotopam atbilstošu kvalitāti. Citi pasākumi pieaugušajās priežu audzēs šajā biotopā nav nepieciešami, jānodrošina netraucēta dabisko procesu norise, kas ir piemērotākais dabas vērtību aizsardzības paņēmieni.

Ņemot vērā minētos secinājumus, kas izdarīti, vērtējot tieši konkrētajā Dabas liegumā esošos apstākļus, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pārsūdzētajā lēmumā pieteicējai pamatoti noteikts pienākums atstāt mežaudzēs nocirstās priedes, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm. Šie secinājumi atbilst noteikumu Nr.478 2.punktā norādītajam Dabas lieguma izveides mērķim nodrošināt Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzību. Ja pieteicēja augošos kokus nebūtu nocirtusi, tie ar laiku ilgstošu dabas procesu rezultātā novecotu un nokristu, veidojot biotopam nepieciešamo mirušas koksnes apjomu, taču pieteicēja ir nepamatoti iejaukusies biotopa dabiskajās norisēs. Šo pieteicējas darbību negatīvo ietekmi var mazināt, nocirstos kokus atstājot dabas lieguma teritorijā. Līdz ar to pieteicēja nepamatoti atsaucas uz Ministru kabineta 2023.gada 27.jūnija noteikumu Nr.348 „Meža aizsardzības noteikumi” 5.punktā noteikto prasību cirsto skujkoku (izņemot sausos kokus) kokmateriālus noteiktā termiņā izvest no meža vai aizsargāt pret stumbra kaitēkļiem. Šis pieteicējas norādītais regulējums nav piemērojams, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus. Turklāt no 2021.gada 18.janvāra pārbaudes akta konstatēto faktu 2.punktā un šā akta 1.pielikumā (*lietas 1.sējuma 217.–219.lapa*) norādītā izriet, ka daļa pieteicējas nocirsto koku no Dabas lieguma teritorijas ir izvesta.

Pieteicēja atsaucas uz Valsts meža dienesta atzinumā norādīto, ka kokmateriālu atstāšana gar dabiskās brauktuves malu var apgrūtināt ugunsdzēsības tehnikas pārvietošanos. Attiecībā uz šo argumentu norādāms, ka gadījumā, ja nocirstie koki atrodas uz dabiskās brauktuves un tāpēc var traucēt tehnikas pārvietošanos, tos ir iespējams pārvietot blakus brauktuvei. To 2021.gada 11.janvāra pārbaudes aktā ir atzīmējis /Persona A/, norādot, ka koki ir atstājami līdzās dabiskajai brauktuvei un tos vēlams novietot pēc iespējas uz minerālaugsnes, saules labāk apspīdētajās vietās.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt AS „Latvijas valsts meži” pieteikumu par Dabas aizsardzības pārvaldes 2021.gada 22.marta lēmuma Nr.3.15/1656/2021-N atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis
Tiesnese

K.Berķis
V.Zommere